

ОСНОВНИ ЧЕРТИ И ИДЕЙНИ НАСОКИ В ПУБЛИЦИСТИКАТА НА МАРКО Д. БАЛАБАНОВ ДО 1870 Г.

Пламен Божинов

В нашата историография се приема, че Марко Димитриев Балабанов, за когото иде реч в настоящото изследване, не е сред първите и най-емблематични пера на българската възрожденска журналистика, но играе съществена роля в легалния периодичен печат, излизащ в пределите на Османската империя¹. И наистина, трябва да се съгласим, че по майсторство на словото, по плътност и релефност на създадените от него образи, по сила на внушенията трудно бихме могли да го наредим до най-добрите представители на журналистическото майсторство от епохата, каквито безспорно са Георги Стойков Раковски, Петко Рачов Славейков, Любен Каравелов и Христо Ботев.

Но все пак осмелявам се да твърдя, че М. Балабанов е сред онези членове на гилдията, които обогатяват политическия дебат, разнообразяват тематиката на печата, чиито писания уплътняват картината на възрожденската ни публицистика, и без наличието на които палитрата на периодиката от онези години би била доста по-бледа и безинтересна. Дори само ако споменем политическите и културни полемики, които той предизвиква последователно с Нешо Бончев, с Л. Каравелов, с П. Р. Славейков, с Иван Найденов и др., е достатъчно, за да му отредим едно достойно място в галерията от портрети на българските възрожденски журналисти. Днес, който и да е исторически преглед на българския периодичен печат, не би бил пълен без споменаването на неговото творчество и дейност като автор на материали и редактор в сп. „Читалище“, като дописник във вестниците „Дунавски лебед“, „Время“, „Македония“, „Право“, „Стара планина“ и „Ден“². Може да се смята за вече установено, че безспорен връх в публицистичната му дейност е списването от него на в. „Век“ и продължението му „XIX-ий век“ в годините 1874 - 1876 г.³ Но веднага трябва да вметна, че предходното му творчество не бива да се омаловажава или пренебрегва. Напротив, то може да ни предостави ключови по своето значение данни, анализът на които да ни позволи да надникнем в механизмите на това как става израстването и формирането му като личност, творец и политик и на тази основа да се открият по-ясно мястото и приносите му в историята на възрожденската ни журналистика. Ако изключим обаче някои инцидентни цитирания, първите публицистични опити на Балабанов до 1870 г. досега не са били обект на специално внимание.